

Procés de participació per l'elaboració del Pla del joc a
l'espai públic amb horitzó 2030

Informe de resultats

Sessió temàtica 2: Com incorporar la perspectiva de gènere en els espais de joc

institut
infància i
adolescència | Fem avançar els drets
generant coneixement
per millorar polítiques locals

9 d'octubre de 2018

Amb el suport

 Oindic
INICIATIVES I DINÀMIQUES COMUNITÀRIES

Índex

1.	Presentació	3
2.	Organització de la sessió	3
3.	Síntesi de resultats	4
	3.1. Pluja d'idees	4
	3.2. Propostes per incorporar la perspectiva de gènere als espais de joc	7

• Presentació

En el marc del procés d'elaboració del *Pla del Joc a l'espai públic amb horitzó 2030*, el passat 9 d'octubre va tenir lloc la segona sessió temàtica oberta amb el títol *Com incorporar la perspectiva de gènere als espais de joc*.

L'objectiu de la sessió era doble:

1. Presentar el context de la mesura de govern *Barcelona dona molt de joc* i el marc conceptual del futur *Pla d'impuls del joc a l'espai públic amb horitzó 2030*.
2. Recollir idees i propostes que puguin ser incorporades al futur del Pla del Joc a l'espai públic amb horitzó 2030.

• Organització de la sessió

La sessió s'estructurà en dues parts diferenciades. Una primera part informativa i una segona part de treball.

- Benvinguda i presentació del marc conceptual del futur Pla d'impuls del Joc a l'espai públic amb horitzó 2030 a càrrec de Maria Truñó, de l'Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona, i d'Estel Crusellas, del Departament de transversalitat de gènere.
- Dinàmica de treball a càrrec d'**INDIC** per recollir idees creatives i propostes que puguin ser incorporades al futur Pla.

Les persones participants es van distribuir en 5 grups de treball, per intentar donar resposta al següent repte creatiu:

- Idees per potenciar uns usos igualitaris i justos dels espais de joc.
- Idees per garantir condicions de seguretat personal en els espais de joc i entorns.
- Idees per atendre les necessitats de cura en els espais de joc

En un primer moment es va fer una primera pluja d'idees oberta i espontània, per posteriorment identificar possibles propostes pel Pla del Joc.

• Síntesi de resultats

3.1 Pluja d'idees

Aquest primer temps era un moment d'obertura creatiu. La norma era recollir totes les idees expressades, sense exercir cap anàlisi ni emetre judicis previs. Per tant, cal entendre aquest buidat com un recull de possibles idees inspiradores, algunes de les quals posteriorment es van elaborar en forma de propostes. A continuació es relacionen les diferents idees que van sorgir en els diferents grups de treball.

Idees per incorporar la perspectiva de gènere als espais de joc.

Grup 1

- Espais lliure de perill (3). Pacificació de l'entorn urbà.
- Experiències. Espais de creació.
- Propostes diverses.
- Expressió. Sensació d'escenari.
- Espais de seguretat per a totes les edats.
- Corresponsabilitat. Diversitat de reptes.
- Educació/inclusió del risc com a part del joc.
- Seguretat-intimitat/control i visibilitat. Espai d'estada.
- Equipament per a cuidadors..
- Adequació a l'entorn per al joc proposat i alternatives.
- Usos creatius de les xarxes socials. Fotografia-instagram.
- Recollir, visualitzar dades de forma creativa.
- Educació als acompanyants: xarxes de criança; connectar diferents zones.

Grup 2

- Relació espais de joc amb equipaments. Xarxa quotidiana.
- Educar. Fer classe al carrer. Treballar espai de cura al carrer.
- Auto-construcció de l'espai de joc.
- Joc efímer.
- Joc continuïtat a la ciutat. Eliminar límits, tanques, ...
- "Playscape"
- Tot és una oportunitat de joc.
- Acompanyament, cal? Qui hi hauria de ser?
- Àrees de tranquil·litat i descans.
- Observar, investigar com s'utilitza l'espai en funció del gènere.
- Aigua per beure; per experimentació (diverses).
- Lavabos.
- Cures. Temps de joc. Temps de socialització. Autonomia.
- Mobiliari/elements no sexistes. Naturalesa. Multifuncional (neutres). Intergeneracional.
- Gossos!

Grup 3

- Espais oberts amb llum.
- Materials manipulatius.
- Diferents textures de terra.
- Racons per joc simbòlic i polivalents
- No cotxes, tancar la circulació: Com elements de perillositat.
- Figures guies que dinamitzin el joc que treballa o iguala gèneres i alhora involucra als adults acompanyants.
- Preguntar als nens i nenes i als acompanyants en quin tipus de joc volen i/o els agrada.
- Espais de cohesió.
- Disfresses.
- Horari escolar pel joc i extraescolar: paritaris; varietat d'edats/cultural; combinació del joc físic/intel·lectual; igual número de nens i nenes.
- Espais sense vigilància i recer d'intimitat.
- Plaques lei motive amb frases sobre el joc i la paritat.
- Crear teixit col·lectiu que creï corresponsabilitat de les cures.

Grup 4

- Estructures no fixes (jocs/mobiliari).
- Espai de joc central en joc més tranquil i el perímetre que permeti joc més mogut.
- Estructures rodones que permetin el joc amb pilota.
- Bona planificació/disseny de l'àrea.
- Espais lúdics visibles i ben il·luminats.
- Paviments.
- Mantes per tapar-nos.
- Guixetes a l'espai públic.
- Aigua calenta.
- Lavabos.
- Bar/Guingueta. Microones.
- Micros/donar espais artístics/escenaris/miralls/expressiva.
- Espais/llocs de trobada. Parc com a comunitat.
- Horari/ sempre/joc de nit.
- Jugar igual a repte amb recompensa. Jocs intergeneracionals.
- Joc de sentits/jardins terapèutics/horts.
- Suport al joc: gent gran; persones amb diversitat funcional; propostes d'animadors; adults.

Grup 5

- Tanques naturals "verdes" amb finestres.
- Desnivells, camins. Diferents tipus de terra.
- Equilibrar la seguretat vers el risc positiu.
- Descobertes.
- Que tothom trobi el seu joc.
- Espais oberts.

- Chill out.
- Utilitzar el sentit comú.
- No prohibir res!
- Amagatalls. Protegir espais d'intimitat.
- WC.
- Bancs. Variats en tipus i en forma de col·locar-les.
- Fonts.
- Afavorir el joc simbòlic.
- Espais neutres. Que l'infant els interpreti com vulgui.
- Conèixer les normatives per als espais de joc infantil a l'aire lliure.
- Àgora i Teatre.
- Conèixer les estadístiques d'accidentalitat per saber on i com es produeixen els accidents.
- Menús variats!
- Compartir els àpats.
- Poder dir si t'ha agradat o no.
- Espai per a què en sortir del parc diguis com t'ho has passat.
- Botiquí.
- Espai de referència per si sorgeix algun conflicte o problema.

3.2 Propostes per incorporar la perspectiva de gènere als espais de joc

En aquest apartat es recullen les propostes que les participants van formular agrupades en els tres eixos en els que s'estructurarà el Pla.

Propostes per disposar de més i millors oportunitats de joc

- **Organització dels espais de joc**
 - Dissenyar l'espai de manera que no es deixi a la perifèria els observadors i acompanyants. Integrar bancs i espais de joc al centre de l'espai.
 - Fer un bon disseny i planificació dels espais, amb jocs tranquils al centre i jocs actius al perímetre. Connectar els espais amb circuits amb verd al centre i al perímetre visibles i ben il·luminats.
 - Preveure diferents intensitats de joc i evitar la invasió d'uns usos sobre uns altres. Delimitar els espais amb elements naturals .
- **Dissenyar espais que comptin amb diversitat de possibilitats de joc**
 - Aportar diversitat als espais de joc . Evitar usos monopolitzadors i que els infants puguin trobar múltiples propostes.
 - Promoure espais provocadors de joc; amb robes, fustes, materials diversos,...

- Espais versàtils amb moltes oportunitats que puguin ser recreats pels infants.
- **Espais que es puguin transformar**
 - Espais que puguin ser construïts pels infants, que siguin versàtils i que els infants puguin manipular o transformar (construccions, cabanes, etc).
- **Espais de tranquil·litat i intimitat**
 - Preveure espais de joc més tranquil i íntim, no tant actius. Amb amagatalls on no et poden veure els pares i mares, amb zona tranquil·la , teatre, àgora, chill-out, etc.
 - Facilitar jocs de sentits, camins naturals amb textures, horts , jardins terapèutics.
- **Seguretat dels espais amb perspectiva de gènere**
 - Dissenyar espais ben il·luminats, amb entrades i sortides clares, evitar racons o zones fosques.
 - Que els elements naturals o mobiliari no impedeixi veure o ser vista. Poder anticipar per reforçar la percepció de seguretat.
 - Trobar l'equilibri entre la percepció de seguretat personal i facilitar llocs que permetin l'autonomia dels infants sense que es sentin vigilats.
- **Afavorir espais de joc artístics**
 - Afavorir els espais artístics (escenaris, micros, miralls,..)
- **Participació dels infants en el disseny**
 - Afavorir processos de co-creació amb infants in situ.
 - Procés de participació només amb nenes i noies per avaluar i dissenyar els espais.
- **Pacificació dels espais de joc i els seus entorns**
 - Pacificació dels entorns de joc amb reducció de la velocitat i la quantitat de vehicles.
 - Regular l'espai públic limitant la circulació de cotxes.
- **Elements naturals als espais de joc**
 - Habilitar entorns naturals amb arbres per pujar, sorra per barrejar, desnivells per rodar, etc.
 - Aprofitar l'aigua com element de joc.
 - Espais amb natura però garantint la llum i la visibilitat.
- **Habilitar zones de confort que permetin les cures i la vida comunitària**
 - Millorar el confort de les àrees de joc amb lavabos, aigua, bancs, microones, bar, taules de pícnic, etc.
 - Llocs de trobada per la comunitat (espais de ioga, firetes, tallers)

Propostes per estimular el joc a l'aire lliure

- **Visibilitzar i socialitzar l'experiència de joc**
 - Preveure algun espai o mecanisme (fins i tot podria ser amb APP) per a què en sortir del parc les persones puguin valorar la seva experiència de joc i dir com s'ho han passat.
- **Dispositius itinerants o fixes als barris amb elements de joc**
 - Crear dispositius mòbils com ara un tricicle amb jocs de diferents tipus: bitlles, fustes, disfresses, etc. que pugui anar per diferents barris o espais de joc.
 - Ubicar guinguetes de jocs a l'espai públic. Amb elements de jocs simbòlics, disfresses, jocs manipulatius...sense càrrega de gènere.
- **Dinamització del joc amb perspectiva de gènere**
 - Contractar monitors guies que dinamitzin el joc des de la perspectiva de gènere a les guinguetes amb material lúdic. Que amb la seva tasca convidin als adults en el joc, si volen.
 - Potenciar el joc paritari que inclogui i combini joc físic i intel·lectual.
- **Facilitar recursos de suport al joc**
 - Facilitar recursos de suport al joc a col·lectius que ho puguin necessitar:
 - Suport a la gent gran
 - Persones amb diversitat funcional
 - Servei porta a porta (pensant amb gent que no té suport de la família)
- **Vincles entre els espais de joc i els equipaments de proximitat**
 - Potenciar la relació dels espais de joc amb els equipaments de proximitat. Entendre que els espais de joc es troben un context on hi ha equipaments de proximitat (centres cívics, casal de barri, espai jove, etc) amb els que es poden establir relacions i dinàmiques.
- **Polítiques de conciliació familiar i de temps**
 - Impulsar mesures de conciliació per afavorir que hi hagi més temps que es pugui destinar al joc.
 - Donar als adults temps lliure a la feina per poder acompanyar als nens al parc.
 - Modificar els horaris familiars
 - Canviar horari escolar i laboral per aprofitar la llum natural.

- **Promoure el joc des de l'àmbit educatiu**
 - Implicar l'àmbit educatiu en la promoció del joc a través de diferents accions:
 - A partir de l'adolescència (12-16 anys) vincular projectes de treball d'aprenentatge i servei al joc (acompanyar als més petits, a la gent gran.)
 - Política educativa per incloure el joc en horari escolar.
 - Programa de formació de joc amb perspectiva de gènere al professorat i famílies (comunitat educativa)
- **Promoure la cohesió a través del joc**
 - Oferta intergeneracional: activitats conjuntes familiars.
 - Espais de cohesió cultural a partir de dinàmiques i propostes de jocs d'arreu del món.
- **Ocupar els carrers per jugar**
 - Fer que tots els casals d'estiu facin activitat algun dia i ocupin carrers de la ciutat per jugar.

Propostes per promoure un canvi de paradigma

- **Canvi de rol**
 - Crear espais de joc per a adults que siguin cuidats per nens i nenes. Promoure canvis de rol adult-infant.
 - Promoure la coresponsabilitat en les cures dels barris. Crear grups per portar nens a jugar, etc.
- **Missatges per les famílies**
 - Fer campanyes de comunicació i sensibilització sobre joc i gènere adreçat a les famílies. Donar aquests criteris de gènere amb missatges o senyalètica en clau d'humor o utilitzant el llenguatge del còmic.
 - Posar plaques o missatge als espais de joc amb frases sobre el joc i la paritat.
 - Integar missatges d'empoderament de les nenes als jocs.
- **Celebrar el dia del joc**
 - Celebració del dia del joc de manera especial, com a cloenda a accions que es van fent durant tot l'any per visibilitzar i sensibilitzar.
- **Observació del joc i generació de dades**
 - Promoure l'observació del joc en espais existents amb diferents models. Aquesta observació hauria de servir per fer una anàlisi prèvia dels usos actuals en els espais existents i també analitzar si es produeixen canvis (per exemple incloure altres

propostes: si en espais es jugava a pilota de cop s'introdueix un altre element i veure què fan enlloc de jugar a pilota, si hi ha algun canvi o no.....)

- Fer enquestes i àrees de prova amb escoles en espais pilots.
- Recollir i visualitzar dades in situ, per fer evidents diferències en l'ús i altres conflictes i fer dinàmiques de joc per visibilitzar aquestes evidències.
- Fer estudis per generar evidències sobre l'impacte del joc en el benestar psicològic i físic, en funció del gènere i el seu impacte en la salut.

